

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia **v Lysé nad Labem, neděle Reminiscere (2. postní), 16. března 2025**

Spor o půst

Učedníci Janovi a farizeové se postili. Přišli k němu a ptali se: „Jak to, že se učedníci Janovi a učedníci farizeů postí, ale tvoji učedníci se nepostí?“ Ježíš jim řekl: „Mohou se hosté na svatbě postit, když je ženich s nimi? Pokud mají ženicha mezi sebou, nemohou se postit. Přijdou však dny, kdy od nich bude ženich vzat; potom, v ten den, se budou postit. Nikdo nepřišívá záplatu z neseprané látky na starý šat, jinak se ten přišíť kus vytrhne, nové od starého, a díra bude ještě větší. A nikdo nedává mladé víno do starých měchů, jinak víno roztrhne měchy, a víno i měchy přijdou nazmar. Nové víno do nových měchů!“ (*Bible, Markovo evangelium, 2. kapitola*)

***Le scribe se leva pour tenter Jésus (Písmák zkouší Ježíše),
James Tissot (1886-1896), Brooklyn Museum (Zdroj tamtéž)***

Vhodné je doplnit písní o radosti č. 282 či 92. žalmu o radosti. Také přikázání půstu na den smíření tvoří kontext kázání (Lv 23,26-32).

I dnešní Markův text je o uzdravování, resp. o různých medicínách a různém léčebném postupu. Ježíš i farizejové se snaží uzdravit vztah mezi Bohem a člověkem. Ježíš to dělá nabídkou otevřené Boží náruče, zvěstováním Boží touhy po setkání se svobodným a Bohu otevřeným člověkem. Farizejové a učedníci Janovi to dělají jinak, jdou na to skrze půst a pokání. Dělají snad jedni či druzí chybu? A co z toho plyne pro nás?

Půst nebyl v dobách Ježíšových žádnou pevnou součástí židovské tradice. Objevuje se pouze v souvislosti pohřbu a je přikázán v rámci slavení svátku smíření, jeho forma tam ale není nijak striktně stanovena a jeho porušení je např. oproti porušení odpočinku i méně přísně trestáno. Zatímco pravidel co a jak jíst či vařit bylo už v tehdejšímu judaismu zkrátka spousta, jak „nejíst“ se naopak moc neřešilo. Bylo to spíš novum, se kterým přicházely nová reformní hnutí, konkrétně učedníci Janovi a farizejové. Ježíšovi učedníci to evidentně nepraktikovali. V dnešním textu zachycený vzájemný rozhovor dvou reformních proudů, dvou postupů k nápravě a uzdravení víry, je ukázkově lidský. Je v něm hořkost, ublížení a výčitka. „Jak to že vy nemusíte, když my musíme?! Koukejte to dělat taky, ať je to spravedlivé! Tohle je ta správná cesta, a vy byste ji měli také nastoupit!“

Evangelium tu v první řadě vystihuje lidskou řevnivost. Jeho pisatel se ale nesnaží jeden způsob velebit a druhý zakazovat, z Ježíšovy odpovědi vysvítá, že přístupy jsou možné oba, jen má každý svůj čas a svůj kontext. Jednou je vhodnější to a podruhé ono. „*Teď je ženich s vámi, ale bude od Vás jednou vzat...*“

Poprvé se tu mimochodem objevuje Ježíšovo prozření stran vlastního osudu. Začíná tušit, že jeho příchod mezi lidi neskončí dobře. A také se tu Ježíš poprvé hlásí k úloze ženicha, což je v jeho podobenstvích úloha jakéhosi Božího reprezentanta, někoho Bohu velmi blízkého. Možná mi namítnete, že takhle Ježíšova sebeidentifikace je v rozporu s tzv. mesiášským tajemstvím, resp. s tím, jak nenápadně se Ježíš doposud snažil vystupovat a jak vehementně odmítal popularizaci vlastní osoby. Já si myslím, že ani úlohou ženicha si Ježíš Boží roli nijak neusurpuje. Je-li jím hlásaná Boží blízkost, Boží království, cosi na způsob svatební hostiny, je on v tomto radostném obraze cosi jako ženich, zkrátka ten, který se raduje nejvíc. Vždyť se žení, ženich se musí (!) radovat! Koho si ale bere? Bere si snad Boha? Snad, Ježíš podobenství o svatbě používá velmi často, a já si, pokud mi to kontext dovoluje, představuji Boha jako nevěstu či jako

jednoho ze snoubenců. Víra je pak opět představena jako vztah, neboť nejvřelejší a nejsilnější vztahy končí svatbou. Dobrovolným závazkem věrnosti, doprovázení, opětování. A takový zpečetěný vztah začíná svatební hostinou, radostí a veselím. Ježíši zkrátka připadá, že na nabídku Boží náruče se musí prvotně reagovat radostně a uvolněně, nejlépe svobodně vysloveným ANO před zraky všech. Bůh říká ANO člověku. A člověk odpovídá své ANO Bohu.

Ježíšem vytvořený kontrast nemůže být větší. By-li půst spojen v Ježíšových dobách především s pohřbem, přichází on s obrazem svatby. Tím ovšem to druhé neruší. I pohřeb do společného života patří. Začíná se ovšem svatbou, pohřbem se naopak končí. Oboje se dá ve vztahu s Bohem v Kristu zažít, jen ten pohřeb nemusí být definitivní tečkou. To ale předbýváme. Teď nám stačí kontrast půstu a veselí, pohřbu a svatby. Pláč i smích reprezentují svým způsobem to samé. Vzájemný a opětovaný vztah, který přináší chvíle opojně krásné i žalostně bolestivé. Nejpouštěnější lidé jsou ti, kteří nejen že nemají se s kým smát, ale také nemají pro koho plakat. Když Vám ten druhý není jedno, zažije radost a minimálně jeden z vás dvou zažije i velikou bolest ze ztráty toho druhého, oboje ale svědčí o opravdovosti a velikosti vztahu, v tomto případě vztahu s Bohem. Pláč i smích svědčí o opravdovosti a velikosti víry.

Ježíš není s farizeji a Janovými učedníky v rozporu. Je ale v rozporu s lidskou společností, které navzdory silným proklamacím na vztazích nezáleží. Společnost nehledá vztah s Bohem, jelikož však ráda vztahy komentuje a hodnotí, rada se také nad nábožensky praktikovaným vztahem k Bohu pohoršuje. S tím se setkají učedníci Janovi i Ježíšovi; byť každý rozvíjí vztah s Bohem zcela jiným způsobem, společensky odsouzeni budou nastejno. Sám Ježíš to později trefně shrne ve svém rozhořčeném komentáři na adresu společnosti. „Čemu připodobním toto pokolení?“ ptá se. „*Je jako děti, které sedí na tržišti a pokřikují. Přišel Jan, nejedl a nepil – a křičí: ‚Je posedlý.‘ Přišel Syn člověka, jí a pije – a křičí: ‚Hle, milovník hodů a pitek!‘“ (Mt 11,16-19).*

Tady bychom mohli skončit, přijmout půst i radost jako vyjádření téhož, tj. vztahu s Hospodinem. Jenže všechna synoptická evangelia k tomuto rozhovoru o půstu a radosti připojují dvě Ježíšova mini-podobenství, o starých šatech a měších. Když Ježíš mluví o nové a neseprané látce na starém šatě a novém kvasícím a rozpínavém víně ve starých měších, zdánlivě tak hodnotí své i farizejské úsilí, kdy jakoby postu přiřazoval roli starého a nepružného a jím proklamované radosti

pak mladost a sílu. A jakoby zároveň dodával, že to staré a zatuchlé musí ustoupit novému a progresivnímu. Věcně vzato tomu tak ale není. Mluví se tu v principu o tom, že některé věci prostě jen nejdou dohromady. Že obsahu se musí přizpůsobit forma, podle níž se pak to které pozná. Je tu prostě staré a nové. Ale nadá se říci, co je lepší. Znalci vína by nyní např. potvrdili, že by rozhodně sáhli po starých měších, neb by se mohli dobrat nějakého dobře uzrálého ročníku let dávno minulých. A švadlenky by zase řekli, že lépe je ušít šaty nové a staré vyhodit.

Nemyslím si, že by v Ježíšově příměru mělo něco z použitých látek negativní hodnocení. Problém je jinde. Chybou starých měchů není jejich stáří, chybou je narvat do nich nové víno. Pravda, staré víno by šlo nalít do nových měchů, Ale starý šat na tom novém neupotřebíte. A když jej budete chtít naopak zachovat a na díru v něm naroubujete novou záplatu, díra bude ještě větší, a chybu dělá ten, kdo se snaží to za každou cenu skloubit dohromady.

Pokud jste se ve všech variantách skloubení starého a nového ztratili, nezoufejte. Buďte prostě jen opatrní. Možná jen Ježíš chce, aby se věci dělaly a promýšlely v souvislostech. Abyste jednoduše dávali pozor. I ve věci víry, ve vztahu k Bohu, byste měli dávat pozor. Vztah se má odvíjet od vzájemného vnímání a situace. Je třeba vnímat, co je pro toho druhého zrovna dobré, co chce, čím mu dokážete, že jej berete vážně a nasloucháte jeho potřebám. Jenže my moc opatrní a naslouchající nejsme. Tu chybu děláme všichni. Občas chceme věci řešit nově a revolučně a moc se nám to nepovede. Když manželka či manžel např. nestihá v práci, koupíme dovolenou, protože sami po ní už děsně dávno toužíme. A najednou je ke všem těm pracovním starostem ještě potřeba sbalit děti, vysvětlit to kolegům a zajistit hlídání psa. Některé věci si nesesdnu, protože nenasloucháme. A platí to i pro náš vztah s Hospodinem, vždyť kolikrát si sám Bůh ústy proroků stěžuje na neustálé oběti a marné vyhlížení obyčejného milosrdenství. Nebo ústy Mojžíše naopak stanovuje oběti a pravidla, která pak všichni papouškují, ale nikdo je nedodržuje.

Možná mi nyní namítnete, že taková pochybení dokáže dobrý vztah ustát. Něco jde prostě skloubit hůř, ale skloubit to jde, protože to ten druhý myslel dobře, protože sice nenaslouchal, ale myslel na toho druhého. Ta dovolená může být nakonec taky fajn. I oběť se cení. I to, že se Desatero alespoň naučíme, byť jsme na tom s jeho dodržováním všelijak. V případě Janových učedníků a farizejů

může být půst blbě zvolený, ale snaha tu je a je obrovská. Ostatně sám Kristus to doceňuje. Proč jsou pak ale jím vyslovená podobenství o měších a šatech tak radikální? Ty zmiňované látky, ty měchy a víno, ta šaty a záplaty, to totiž neustojí. Dochází k devalvaci, zničení, nenapravitelným škodám. Šaty mají ještě větší díru a jsou i se záplatou k nepoužití, mladé víno roztrhá staré měchy a vyteče na zem. Nejsou ani měchy ani víno.

Některé věci prostě nejdou skloubit dohromady, protože to znamená destrukci všeho. Myslí tím Ježíš něco konkrétního? V kontextu předešlé Ježíšovy rozmluvy si nemyslím, že Kristus naráží na farizeje a Janovy učedníky. I na půst jednou dojde. Smutek a pohřeb patří ke vztahu stejně jako radost. Nevhodný půst nepohřbí náš vztah k Bohu, stejně jakoby jej neměla pohřbít ani třeba charismaticky vynucovaná radost. Možná je pointa dnešní perikopy ukryta jinde. Já si myslím, že je v ignoraci. V prosazování vlastního obsahu stůj co stůj. Když kašlete na to, že vše zničíte, a přesto dál ležete a šijete, měníte obsah a přešíváte, je něco v nepořádku. Jste maniakálně upnuti jen ke své nové látce a svému novému vínu, ale dál vás nic nezajímá. Jednáte sobecky. Nejednáte přiměřeně ani opatrně. V intencích předešlého příkladu z manželství je to to samé, jako když si kvůli pracovnímu přetížení manžela či manželky najdete milenkou či milence. Nový vztah. Vždyť se vám ve vašem úhlu pohledu ta vaše „stará“, ten váš „starý“, přece dostatečně nevěnoval/a. Výsledkem je rozvod. Všechno praskne a vzniklou díru už nic nezacelí.

Má-li Ježíšova radost či farizejská pokora léčit vztah s Bohem, existuje evidentně také něco, co tento vztah definitivně pohřbí. A já si myslím, že je to každé konání, které hledí jen k vlastnímu prospěchu či vlastní ideologii a nehledí k Bohu. Může snad církev nehledět k Bohu? Může. Starozákonníci by nyní zmínili Hospodinův lid, který chodí smilnit s jinými bohy. A co vše se nalévalo a nalévá do církve Kristovy, to by asi bylo na vášnivou polemiku. Přitom stačí trocha opatrnosti, ona církev je už dosti stará. Ony ty nové měchy a nové šaty mohou znamenat také novou značku, nového majitele a úplně jiné vztahové souvislosti. Církev tancující pod diktátem tu socialismu (ať už toho národního nebo bolševického), tu progresivismu, taková církev už nebývá církví Kristovou, ale spolkem toho kterého „ismu“, který právě frčí. A je pak úplně jedno, že je konečně naplněna davy mladých a perspektivních, že je církví novou, probuzenou a progresivní. S novým obsahem vyměnila nejen svůj obal, ale i svého majitele.

Některé věci prostě nejdou dohromady. Čím se ale řídit, aby nám to dohromady s Bohem šlo? Čtete bibli, tam to všechno je. Podle dnešního příběhu je dokonce vícero možností. Pomoci vám může docela obyčejná radost z Boží přítomnosti. Nebo pokora před Boží velikostí a nadčasovostí. Bůh nestárne, my však většinou ano, dávejte proto pozor, čím svůj vztah k němu naplňujete. A chce-li tomu vztahu dát novou formu a mladou vizáž, dávejte si pozor, jestli je to ještě určeno Hospodinu.

Žalm o radosti: Píseň ke dni odpočinku. Jak dobré je vzdávat Hospodinu chválu, tvému jménu, Nejvyšší, pět žalmy, hlásat zrána tvoje milosrdenství a v noci tvou věrnost při nástroji o deseti strunách, s harfou, při hře na citeru. Hospodine, svými skutky působíš mi radost, plesám nad činy tvých rukou. (Ž 92)

Modlitba: Ještě před tím, než jsme tě my poznali, řekl jsi ty, Bože, k nám své ANO. Pouze z milosti dal Kristus za nás sám sebe, aby nás ospravedlnil – bez našich zásluh. Neuchopitelně veliká je tvá láska. Zahanbuje nás a usvědčuje z omezenosti, ve které stále počítáme, posuzujeme, vyžadujeme, „co, komu a zač,“ a „kdo a jak“ je pro nás důležitý. Rozšiř naše srdce a polož svou dobrotu na váhu našich soudů. Amen. *(Sylvia Bukowski na neděli Reminiscere)*